

به نام خدا

معماری ایرانی - اسلامی در طراحی

مجموعه‌های فرهنگی - هنری

(مطالعه‌ی موردی مجموعه‌ی فرهنگی - هنری غرب تهران)

نگارنده:

مهرنوش خادم حقیقی

انتشارات گیوا

سرشناسه	:	خادم حقیقی، مهرنوش، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	معماری ایرانی - اسلامی در طراحی مجموعه‌های فرهنگی - هنری : (مطالعه‌ی موردی مجموعه‌ی فرهنگی - هنری غرب تهران) / نگارنده مهرنوش خادم حقیقی.
مشخصات نشر	:	تهران: گیوا، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۲ ص.
شابک	:	978-600-451-172-8
وضعیت فهرست نویسی	:	فبیا
موضوع	:	معماری ایرانی
موضوع	:	فضا در معماری
رده‌بندی کنگره	:	۱۴۸۰NA۱۳۹۶ عم ۲خ/
رده‌بندی دیویی	:	۴۷۰۹۵۵/۷۲۰
شماره کتابشناسی ما	:	۴۷۰۳۷۳۷

عنوان کتاب	:	معماری ایرانی - اسلامی در طراحی مجموعه‌ی فرهنگی - هنری
تالیف و گردآوری	:	مهرنوش خادم حقیقی
ناشر	:	انتشارات گیوا
ناظر فنی	:	سیده محبوبه حسینی
طراح جلد و صفحه‌آرا	:	آدینه کبرایی
سال و نوبت چاپ	:	۱۳۹۶ / اول
شمارگان	:	۱۰۰۰
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۱-۱۷۲-۸
قیمت	:	۲۰۰,۰۰۰ ریال
تلفن	:	۰۲۱-۶۶۱۲۳۸۸۰
تارنما	:	www.givabook.ir

۱۱	مقدمه و کلیات
----	---------------

فصل اول :

فرهنگ و هنر

۱۵	فرهنگ
۱۵	مفهوم فرهنگ
۱۷	ضرورت شناخت فرهنگ
۱۸	ضرورت حفظ فرهنگ
۱۹	ضرورت رسیدن به اعتلای فرهنگ
۲۰	فرهنگ به عنوان یک نیاز انسانی جامعه
۲۰	توسعه فرهنگی
۲۱	فرهنگ و ارتباطات
۲۱	فرهنگ و آموزش
۲۲	فرهنگ و فراغت
۲۲	فراغت و فعالیتهای فرهنگی در ایران
۲۳	هنر
۲۵	معانی واژه هنر در لغت
۲۵	ضرورت شناخت هنر

فصل دوم :

هویت و معماری ایرانی - اسلامی

۲۹	شناخت هویت و نقش آن در معماری
۲۹	هویت و مفهوم آن
۳۰	هویت فردی
۳۲	هویت ملی
۳۲	هویت ملی و جهانی شدن
۳۴	معنا و منظور از هویت در معماری
۳۶	تاریخچه معماری در ایران
۳۶	گذری بر تاریخچه معماری در ایران

۴۳	 دوره پهلوی
۴۳	 ویژگی های معماری ایرانی
۴۴	 اصول معماری ایرانی
۴۶	 مفاهیم اصیل معماری ایرانی - اسلامی
۴۶	 نظریه معماری
۴۶	 اهمیت فضای خالی در هنر معماری اسلامی
۵۰	 شناخت شناسی معماری ایران
۵۱	 نگاه به معماری ایران از زاویه باستان شناسی
۵۲	 نگاه به معماری ایران از زاویه تاریخ هنر
۵۳	 نگاه به معماری ایران از زاویه اسطوره شناسی
۵۳	 نگاه به معماری ایران از زاویه زبان ایران
۵۵	 نگاه به معماری ایران از زاویه انسان شناسی
۵۶	 نگاه به معماری ایران از زاویه نماد بینی و فضای شهری
۵۷	 نگاه به معماری ایران از زاویه مقایسه با سایر هنرهای ایران
۵۷	 بررسی معماری اسلامی
۵۸	 معانی و تعاریف
۶۰	 ریشه واژه
۶۰	 بخش بندی معماری
۶۰	 معماری مقدس (مذهبی)
۶۱	 جنبه های روحانی معماری مقدس
۶۱	 اسلام
۶۴	 زیبایی معماری اسلامی
۶۵	 معماری دوران اسلامی
۶۷	 مصالح ساختمانی استفاده شده در معماری اسلامی

فصل سوم :

معماری معاصر ایران و نتیجه گیری

۷۵	 معماری معاصر ایران و فضاگرایی
۷۶	 سه دهه بحث درباره فضای معماری
۷۷	 تحلیل فضای معماری تاریخی
۷۹	 نظریه استمرار و تداوم معماری ایران

۸۰	معماری بی زمان و بی مکان
۸۱	کاستن ماده و افزایش فضا
۸۲	اصول، مبانی و الگوهای معماری ایرانی
۸۳	خواندن معماری از زاویه فضایی
۸۳	ارزش گذاری فضایی
۸۴	وجه اصلی فضایی و معیارها
۸۷	نقش فضا در معماری ایران
۹۴	نتیجه گیری
۹۴	مبانی و اصول معماری ایرانی

فصل چهارم :

فضا در معماری

۱۰۷	فضا چیست؟
۱۰۸	سیر تحول تاریخی مفهوم فضا
۱۱۱	فضا عنصر اصلی معماری
۱۱۴	انسان و فضای معماری
۱۱۵	فرم در آفرینش فضایی
۱۱۶	حس فضا
۱۱۶	حس فضا با استفاده از سبکی، پویایی، سیالیت و یکپارچگی
۱۲۰	مبانی نظری طراحی
۱۲۲	بررسی فضا در معماری
۱۲۴	وحدت بیرون و درون
۱۲۵	هماهنگی فرم و عملکرد
۱۳۸	پیشینه مبانی طرح و طراحی
۱۳۹	نحوه برخورد با طبیعت
۱۴۰	انسان و طبیعت در تمدن ایران
۱۴۱	انسان و طبیعت در تمدن غرب

فصل پنجم :

بررسی مورد مطالعه

- موقعیت جغرافیایی شهر تهران ۱۶۱
- نقشه گسل‌های تهران در میان تعداد زیادی گسل در منطقه، گسل‌های زیر از خطر بالاتری برخوردارند ۱۶۴
- ویژگیهای منطقه ۲۲ تهران ۱۶۷
- مشخصات جغرافیایی و اقلیمی منطقه ۲۲ شهرداری تهران ۱۶۸
- تاریخچه و سابقه پیدایش منطقه ۲۲ شهرداری تهران ۱۷۰
- منطقه ۲۲ به عنوان قلب علمی-تحقیقاتی ۱۷۲
- چشم انداز توسعه ۱۷۴
- اماکن و پروژه‌های شاخص ۱۷۵
- نمونه موردی داخلی و خارجی فرسگسرا ۱۷۸
- نمونه داخلی ۱۷۸
- نمونه خارجی ۱۸۳
- ضوابط و استانداردهای طراحی ۱۸۵
- ساختار عمومی فضاهای نمایشی ۱۹۲
- شکل و انواع مختلف صحنه‌ی نمایش ۱۹۲

فصل ششم

روند طراحی و مدارک پروژه

- روند طراحی ۲۰۱
- فهرست منابع و مآخذ ۲۰۹

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ / قسم به قلم و آنچه می‌نویسد... (قلم/۱)

قلم و نوشتن، آنقدر مقدس است که خدا به آن سوگند یاد می‌کند... و او را سپاسگزاریم که در خیل اهل قلم هستیم و با کسانی حشر و نشر داریم که در پیشگاه او تعالی مقدس و قابل احترام‌اند... بزرگ‌ترین تحولات اجتماعی، اخلاقی، سیاسی و... در جوامع بشری در گرو قلم و نحوه‌ی نوشتن اهل قلم است، نویسنده می‌نویسد تا مخاطب بخواند لذا هر صاحب قلمی باید منتهای دقت را داشته باشد که چه می‌نویسد و مخاطبش کیست و نیاز او چیست...

از ارکان مهم نوشتن و نگاشتن، هنجارشناسی و تعهد و پایبندی به اصول و ریشه‌های آن هنجارهاست. هنجارهایی که ر بند غیج قیدی جز انسانیت و خدمت برای اعتلای آن نباشد. بنابراین، نویسنده و شاعر متعهد، کسی است که قلمش را در خدمت ارزش‌ها و هنجارهای انسانی قرار دهد و برای هیچ مصلحتی از ارزش‌های اثرش نکاهد.

کتاب پیش روی شما، ثری و جهد به ارزش‌های انسانی است که نگارنده (مهرنوش خادم حقیقی) با مطالعات تئوریک و میدانی و با نهایت دقت و حساسیت نگاشته است. این اثر با ارزش گوارای وجودتان. در پایان انتشارات گیوا این افتخار را داریم که برای حمایت از دانشجویان و اساتید و تقویت رزومه علمی و پژوهشی آنان به چاپ کتاب از پاپس نامده رساله و مجموعه مقالات این عزیزان بپردازد و همچنین برای حمایت از دیگر اهالی قلم - علی‌الخصوص «قلم» - دالانه د گزارکننده‌ی مسابقات ادبی در تلگرام، اینستاگرام و سایت انتشارات است و برای حمایت از این عزیزان کماهی نخواهد کرد.

محمدصدیق سپهری‌نیا

مدیر مسئول انتشارات گیوا

مقدمه و کلیات

مقدمه

فرهنگ به عنوان شاخص ترین عنصر شناخت ملتها و بارزترین عامل پیشرفت و ترقی در روند تکامل آدمی ارزشی دیرینه دارد. بنابراین لازم است رشد و توسعه فرهنگی هر ملتی در راستای سنتهای اصیل آن ملت صورت گرفته و آنها را به سوی تعالی رهنمون سازد.

با هدف ایجاد مجموعه‌ای زنده و پویا در ارتباط با شهر و همچنین با هدف ارتقاء تعاملات اجتماعی سعی در تقویت زمینه‌های فرهنگی منطقه خواهیم داشت.

با توجه به مشکلات جوانان جهت صرف اوقات فراغت و همچنین سایر ساکنین این منطقه، طراحی این مجموعه فرهنگی - هنری در جهت مرتفع ساختن فقدان مراکز فرهنگی در این منطقه گام بر میدارد. بنابراین لازم است توسعه فرهنگی این منطقه در راستای سنتهای اصیل آن صورت گرفته و آن را به سوی تعالی رهنمون سازد.

ما به دنبال ساختمانی هستیم که ضمن اینکه بتواند خود را در باغ ایرانی جای دهد، از مبانی طراحی و معماری ایرانی - اسلامی استفاده شده باشد تا بتواند به عنوان یک نماد و نشانه شاخص در آن منطقه قرار بگیرد که در حال حاضر وجود ندارد.

نکته دیگر همگونی سایت با همجاریهای اطراف است که در یک طرف با ساختمانهای بلند مرتبه مسکونی، از طرف دیگر با دریاچه و از طرف دیگر زمین‌های باز اطراف است که مجموعه‌ای این موارد می‌تواند در قالب یک طرح ارائه شود که قابلیت گسترش و نهادن مشابه در کشور را دارا می‌باشد. مواردی که برای این کار تحقیقی - پژوهشی مورد اولویت قرار می‌گیرد عبارتند از:

۱- مطالعه در مورد باغ ایرانی (کلیات)

۲- تدوین مبانی طراحی الگوی معماری ایرانی - اسلامی

۳- بررسی نیازمندیهای فضایی یک مرکز فرهنگی - هنری

۴- نشانه کردن این ساختمان در غرب تهران

۵- امکان گسترش این نمونه‌ی موردی به دیگر نقاط (گسترش به عنوان الگوبرداری)

الگوی طراحی معماری ایرانی - اسلامی برای یک مرکز فرهنگی - هنری در تهران چیست ؟

میزان ضرورت این کتاب

دلایل زیادی جهت انتخاب این مطالعه می‌باشد. اولین مورد نبود امکانات فرهنگی و سرگرمی متناسب کارکرد برای ساکنین این منطقه است.

مهمترین مساله در انجام دادن این پروژه این است که تدوین مبانی طراحی الگوی معماری ایرانی - اسلامی را به بهترین شکل ممکن انجام گیرد و فقط به عنوان یک الگوبرداری از معماری قدیم نباشد بلکه یک معماری ایرانی - اسلامی جدید و امروزی باشد، زیرا این فضا، یک فضای فرهنگی است و قرابت بیشتری با گذشته دارد.

دلایلی که می‌توان عنوان کرد:

۱- طراحی الگوی جدید معماری ایرانی - اسلامی

۲- به روز رسانی علم طراحی

۳- استفاده از تکنولوژی نوین، مصالح جدید و به روز ساختمان

در کل اهمیت موضوع را می‌توان چنین عنوان کرد:

○ تخصص و علاقه مندی طراح در انجام دادن این پروژه

○ ایجاد یک کار جدید و نو که برگسترش فضاهای همسان تاثیر داشته باشد.

آیا این موضوع قبلاً هم بررسی شده؟

بناهای تاریخی و به طور کلی معماری هر کشوری در حتم، شناسنده فرهنگی و کارنامه مردمی است که در آن زندگی می‌کنند. یکی از رویکردهای معماری اصیل ایرانی به ساخت بناهای فرهنگی اختصاص داشته است. در این بین نکته حائز اهمیت آن است که در تاریخ فرهنگ و هنر ایران مکانهای اشاعه فرهنگ به صورت امروزی وجود نداشتند، بلکه از دیرباز این فرهنگی به صورت گوناگون دیگری موجود بودند که از آن جمله می‌توان به مسجد، مدرسه، تکیه، حسینیه و ... اشاره کرد.

ساختمان‌های مشابه:

- مجموعه فرهنگی موزه هنرهای معاصر

- فرهنگسرای بهمن

- فرهنگسرای خاوران